

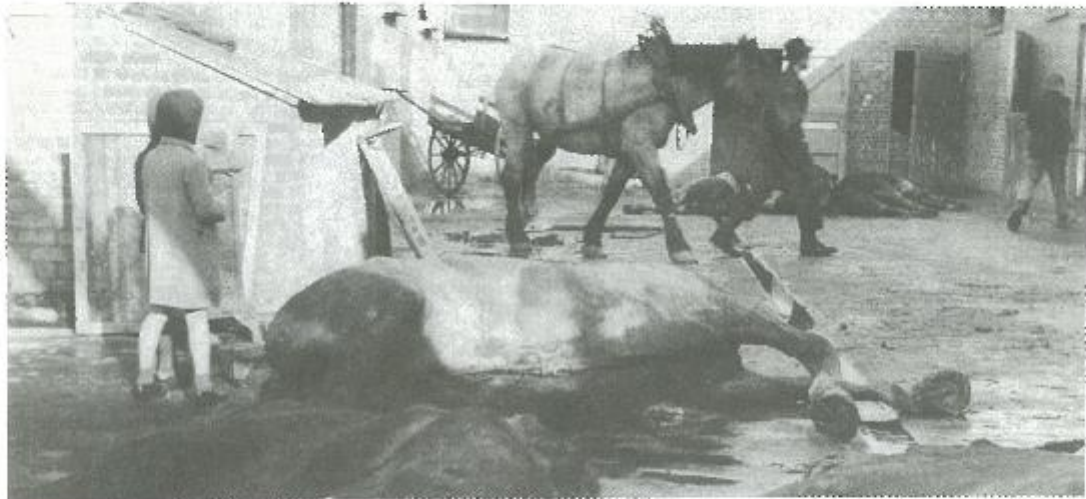
BURGEMEESTER DECKERS

In de gemeenten kwam het ambtelijk rondschrijven van de toenmalige gouverneur Bulckaert, met de vermelding dat de burgemeesters op hun post moesten blijven, tenzij ze konden vervangen worden door personen die in 1940 uit hun rechmatig ambt verwijderd werden. Zo nam ook te Knokke de oorlogsburgemeester Leyn de gelegenheid te baat om hopeloos het stadhuis te verlaten.

Camille Deckers was de aangewezen persoon om het burgemeesterschap waar te nemen. Maar hij verbleef als verplicht geëvacueerde te Kaprijke. Gemeentesekretaris Claeys, die reeds vele jaren geschipperd had onder de bezetting en een fantastische rol speelde tenbate der bevolking, was weer op de bres voor de beslissende dagen. Hij waagde het, legde Deckers de toestand voor ogen en zonder aarzelen stelde de schepen zich ter beschikking om de burgemeesterstaak op te nemen. Hij was te Knokke terug, precies op tijd vooraleer deze hoek van de rest van het land afgesloten werd. De weg van Watervliet liep eigenlijk al door dit gedeelte van Zeeuws-Vlaanderen dat weldra angstvolle weken zou kennen. En de reis had bijna een dramatisch verloop.



Drie figuren uit de insluitingsmaanden :
links kommandant Pierre Cremers, rechts burgemeester Camille Deckers,
met de helm Kamiel Landschoot



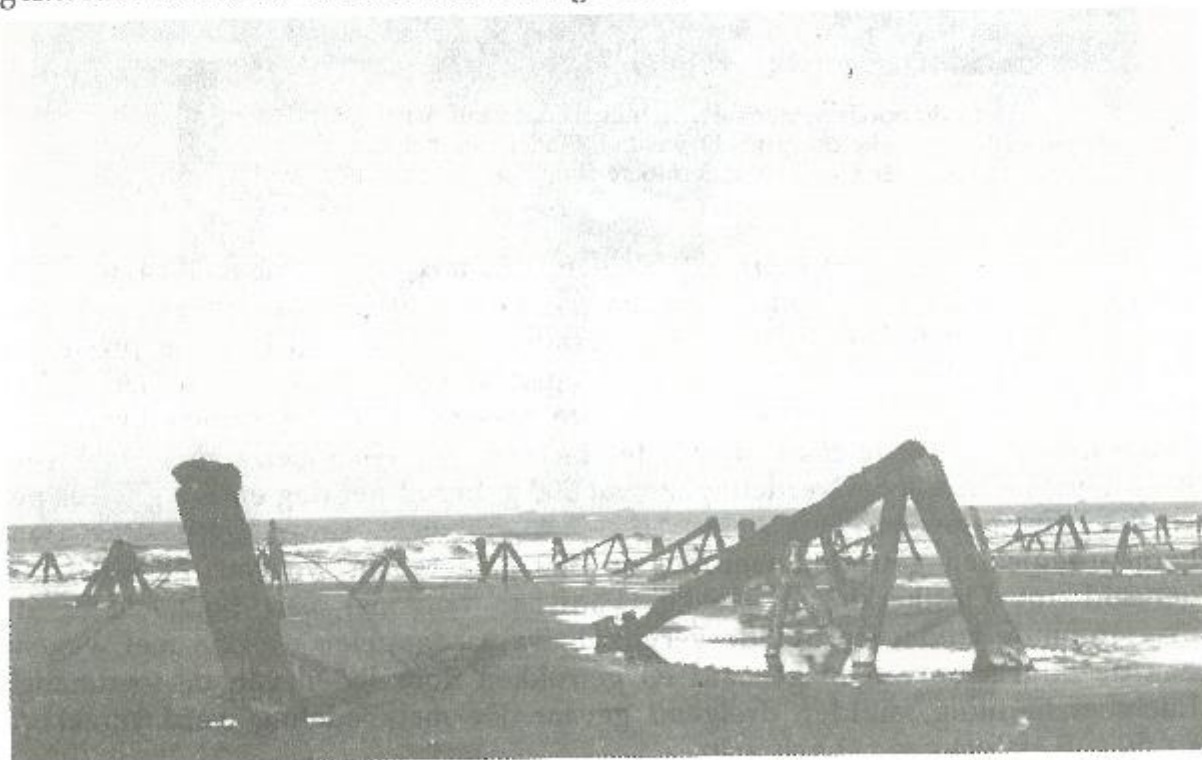
In de noodslachterij der Manège Zoutclaan, waar getroffen dieren gebracht werden. Onder de helpers met meester Urbain Vandermoere (hoed en pijp) die alles leidde.

De bevrijding "voor morgen" bleef uit. Sedert 4 september 1944 was alle contact met het binnenland verbroken. Hier geen elektriciteit meer, geen gas, geen normale waterbedeling, de bevoorrading het meest dringende probleem. De boeren werden verplicht graanleveringen te doen en ook voor het nodige vlees te zorgen. Meester Van der Moere kreeg een ploeg samen om in de "Manège" aan de Zoutelaan dieren te slachten. Na een moeizame inzet kwam het tot een vlotte voedselverdeling, zowat 300 g. brood per dag en 210 g. vlees per week. Dit rantsoen kon later, bij het ophalen van dieren die door bombardementen getroffen werden, op 350 g. gebracht worden. Er werd vee gehaald tot Oostkerke en Hoeke, vanwaar het met een bootje over de overstromde landerijen diende vervoerd. De aardappelen werden met wagens van de buurtspoorwegen gehaald en getrokken door leden van de toenmalige Luchtbescherming, midden dreigend gevaar. De melkbedeling werd verzekerd en de suikerstocks samengebracht.



De leden van de Luchtbescherming rond
kommandant Poleunis (x)

S raphin Poleunis had het bevel in handen van de Luchtbescherming en hij vroeg Bonfils Nenquin als adjunkt te willen optreden. Toen de Duitsers in aftocht waren en heel wat in de lucht lieten vliegen, bleven plunderingen niet uit. Burg. Deckers gaf de Luchtbescherming, een dienst die openbaar kon optreden, opdracht een ordedienst in te richten. Half-september kwam adjudant Dumalin uit het binnenland terug om zijn functie weer op te nemen. Vele vrijwilligers boden zich aan en werk ontbrak niet, voor bevoorrading als voor gekwetstenvervoer. Ook samenwerking met het Verzet.



GOKKENDE STRATEGEN

Knokke geraakte volledig in de knel : de "Scheldt Pocket" een militair feit. In het hoofdkwartier der Geallieerden zou Eisenhower het zelf betreuren dat de oevers van de Scheldemonding niet veroverd werden tijdens de grote opmars in noord-oostelijke richting aanvang september 1944. Dit schreef hij in zijn gedenkschriften, vier jaar later van de pers.

Eisenhower was niet de enige om zijn memoires op de markt te brengen. In 1951 liet generaal Bradley op zijn beurt vaststellingen verschijnen. En daarin zou Montgomery de volle lading krijgen als verantwoordelijke voor de donkere bladzijde in het beslissende offensief. Montgomery zelf heeft nimmer een woord gerept over het geval. Maar Churchill schreef wel de geschiedenis van "zijn" oorlog. Hij kreeg er zelfs de Nobelprijs voor. Hij ruimde in zijn gedenkschriften een belangrijke plaats in voor de "Scheldt Pocket". Het is dan Churchill die zegt dat het Eisenhower was die het oversteken van de Rijn van groter belang achtte dan het schoonmaken van de oevers der Scheldemonding en het openstellen van de haven van Antwerpen. Montgomery zou liever noordwaarts getrokken zijn en met volle geweld naar het Roergebied doorgestoten. Eisenhower hield echter aan zijn plan.

Het is duidelijk dat Churchill voor wat aanvang september 1944 gebeurde, Eisenhower en Montgomery evenzeer aansprakelijk stelt. De onverwachte verovering van Antwerpen door Montgomery is het Opperbevel wellicht boven de pet gestegen. Eisenhower zegt zelf dat het hierdoor als "geëlektriseerd" werd.



Staf der Geallieerden. Vooraan luchtmaarschalk Tedder, opperbevelhebber Eisenhower, legermaarschalk Montgomery. Achteraan gen. Bradley, adm. Ramsay, maarsch. Malloy, lt. gen. Smith.



Winston Churchill (1874-1965)
 Brits staatsman en letterkundige,
 was op 10 mei 1940 eerste minister
 van Groot-Brittannië, trad in 1955
 bij hoge leeftijd af.

Dwight Eisenhower (1890-1969)
 Amerikaans generaal en staatsman,
 in 1944 opperbevelhebber Europa,
 leidde invasie, werd in 1953
 president van de Verenigde Staten.

Maar de Scheldeoeveren werden aanvankelijk niet naar waarde geschat, hoezeer de generaals in hun nabeschouwingen ook komen vertellen dat dit-of-dat-had-moeten-gebeuren. Niemand kon zeggen hoe een veldslag eindigt. Zoals niemand had kunnen vermoeden dat Montgomery op 4 september te Antwerpen zou zijn en later deerlijk falen te Arnhem.

Krijgskunst heeft enkel aan feiten houvast terwijl theorie toepasselijk wordt voor feiten die niet steeds de gewenste orde volgen. Zo zou de "Scheldt Pocket" een onvoorzien militair feit zijn voor de SHAEF, de Geallieerde Expeditiestrijdkrachten, waarvan Eisenhower opperbevelhebber was en Montgomery bevel voerde over de landstrijdkrachten. Bradley was bevelhebber over een legergroep (de 12e), zoals Pattons en andere generaals die in het hoofdkwartier hun oordeel gaven bij de algemene strategie. Daar zouden zij het er tenslotte toch over eens worden dat de "Scheldt Pocket" moest opgeruimd worden vooraleer met sukses het Reich te kunnen aanpakken.

De militaire feiten verklaren de deining rond de "Scheldt Pocket". Er werd een volledig boek over geschreven door R.W. Thompson, "The 85 Days", of the 85 dagen die verliepen vooraleer de haven van Antwerpen werkelijk kon aangewend worden in de eindstrijd. Het boek draagt een ondertitel: "De met kruil geladen geschiedenis van de blunders en de moed in de veldslag die reeds de overwinning in Europa in 1944 had kunnen geven". Op de achterpagina in grote rode letters nog een aanhaling van generaal Omar Bradley: "Van al de mogelijkheden in de strijd in Europa was geen enkel meer ontgoochelend dan het falen van Montgomery om Antwerpen open te stellen". Met citaten achteraf kan men discussies openen, maar de feiten van het ogenblik blijven.

MASSALE SABOTAGE

Te Knokke zou nog tot 10 september een zekere hoop bestaan de Geallieerden te zien opdagen.

Op donderdag 7 september had het Geheim Leger zich eerst veilig geacht in de "Bois Tordu" in het bos, maar toen daagde iemand op die de sleutels had van de villa en de meubels kwam bekijken. Kwestie dat er niets geplunderd werd. Meteen werd een aanwezigheid van manschappen van het Verzet vastgesteld. Deze besloot dan maar ook dit kwartier in de steek te laten.

De Patriottische Militie van het Onafhankelijkheidsfront werd meer actief, onder leiding van Georges Rotsaert. Reeds op 7 september konden vijandelijke manschappen gevangen genomen worden en ontwapend. Maar men was al evenzeer verplicht de gevangenen te verstoppen en te voeden !

Om de feiten in hun tijd te houden, moeten we aanhalen dat het niet altijd boterde tussen Geheim Leger en Onafhankelijkheidsfront. Kwestie dat het O.F. wel eens voor "kommunisten" versleten werd. Maar wie zou daarvan de goede vriend Rotsaert kunnen verdacht hebben. Vanzelfsprekend dat het beter zou geweest zijn met één enkele verzetsgroep voor alle akties.



Ten ongewone Dijk Bar in het Zoute



In de nacht van 7 op 8 september ondernam het G.L. een massale sabotage van de verbindingsmiddelen. Op 37 plaatsen werden kabels van de Wehrmacht doorbroken. De Hilfspolizei zou de burgers niet langer meer vertrouwen en langs de Zoutelaan werden patroeljes vastgesteld.

Zaterdag 9 september : het G.L. verliet de "Bois Tordu" en verdeelde zich over de Pierslaan 79 bij Eugène Bullinck en bij Vervarcke. Geruchten over de Duitse krijgsgevangenen bij Van Geeteruyen deden de ronde. Ook kwam de legendarische Pool Anton Borek op de proppen.

Een 30-tal gevangenen waren reeds opgesloten. Vertelde ons Roger Van Geeteruyen :

- We hadden een goede schuilplaats gevonden in een paar kamers van de "Broadway". Om de gevangenen niet te doen vermoeden waar ze eigenlijk verscholen werden, brachten we ze 's avonds bij volslagen duisternis naar hun "kwartier" en maakten daarvoor een lange omweg. Ze werden langs het winkeltje van Meubels Vervarcke binnengebracht en dan in het "Hôtel de Londres" geleid, door een doolhof van gangen en trappen in het duister. Dan werd door een venster geklauterd, tot op een plat dak, om door een ander venster in de "Broadway" terecht te zijn. In een tweetal kamers werd stroo gelegd. Ik was gevangengewaker, ook zelf in de knel. Maar ik stond niet alleen. Bij de Brigade werd om de beurt voor de wacht gezorgd in de aanpalende straten. Waren we veilig ? Bij mogelijke ontdekking beschikten we alleen over handgranaten in de "Londres". Om ons vel duur te laten betalen.

SCHELDT POCKET

10 september werd beslissend voor het lot van de "Scheldt Pocket". Op deze dag vond te Brussel een konferentie plaats. Montgomery kreeg de toelating de ontruiming van de toegang tot Antwerpen uit te stellen, integendeel het bruggenhoofd te veroveren waarop hij belust was. Het werd de "tragedie van Arnhem".

Te Knokke werden krijgsgevangenen in de kelders van de kolonie overgebracht, met behulp van brandweer en Luchibescherming. Maar men diende te vluchten. Het G.L. deed een eerste poging om met Blankenberge en mevr. Maezeman in contact te komen, tevergeefs.

Maandag 11 september : eerste groot bombardement op Breskens, met dood en vernieling. Te Heist was het Rode Kruis vertwijfeld met een gekwetste, die een hand vermorzeld had : de man werd naar Knokke gebracht en dokter Mattelaer voerde de operatie uit. De verzetsgroep van Heist kwam met 15 mannen volledig in dienst van het G.L. te Knokke. Hier waren 35 krijgsgevangenen verborgen en ze dienden bij een alarm geëvakueerd, bij Roger Van Ceeteruyen.



De oostelijke bocht van het Albertstrand bij het Rubens Hotel was een strategisch punt in de Atlantiekwal : uitkijken over de baai tot Heist en Zeebrugge.



Zaterdag 16 september werd bereikt. Zeebrugge was bezet door pantsertroepen van het 1e Canadese Leger. Het front kwam op de afleidingsvaarten. Te Knokke ondernamen de Feldgendarmen een ware klopjacht, met het bos volledig omsingeld. In het Binnenhof werden vader en moeder Pauwaert opgeleid, met zuster en familie. René Pauwaert werd op "erewoord" vrijgelaten. De Duitsers hadden hem gezegd dat 110 van hun manschappen ontbraken. Indien hij niet terug kwam met nieuws zouden de andere gijzelaars neergeschoten worden, 's anderendaags. Maar hij keerde niet terug, bleef in een kelder te Heist verborgen. Dan is Nelly Baes erin geslaagd de gijzelaars te doen loslaten.

De Duitsers waren weer goed georganiseerd in Zeeuws-Vlaanderen, in wat meer bepaald als de "Breskens Pocket" bestempeld werd.

Op donderdag 21 september was de T-Force der Geallieerden reeds te Brugge in hoofdkwartier met een kern van de staf der Zeemacht. Tegen het einde van de maand diende een plan voor de slag om de Scheldemonding klaar te zijn.

Terwijl de slag om Arnhem reeds in een kritiek stadium was, werden de bevelhebbers van de legerkorpsen op het hoofdkwartier van de SHAEF te Versailles ontboden op 22 september 1944. Eisenhower onderstreepte het belang van Antwerpen en dat de haven noodzakelijk was om te kunnen doordringen tot het hart van Duitsland. Montgomery had zich laten vervangen op de konferentie. Bradley kreeg opdracht hem de toestand diets te maken.

Op 23 september kregen te Knokke Jerome Heyneman en Paul Choteau opdracht van het G.L. naar Brugge door te dringen om er de toestand der "insluiting" nader te belichten. Ze geraakten door langs Dudzele, maar bleven meteen te Brugge gestrand, hun opdracht vervuld.